

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
This project is funded by the European Union.

Aileyi Destekleyerek Çocuğu Güçlendiriyoruz Proje Sonuç Kitapçığı

Bu yayın Avrupa Birliği'nin maddi desteğiyle hazırlanmıştır. İÇerik tamamen Koruncuk Vakfı sorumluluğundadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Künye

Proje Adı: Aileyi Destekleyerek Çocuğu Güçlendiriyoruz Projesi

Proje Destekçisi: Avrupa Birliği, Sivil Toplum Destek Üçüncü Dönem (CSSP-III) Hibe Programı

Proje Dönemi: 01.04.2021– 31.05.2022

Proje Yürütücüsü: Türkiye Korunmaya Muhtaç Çocuklar Vakfı (Koruncuk Vakfı)

Proje İştirakçileri: İstanbul Koruyucu Aile Derneği, Bizim Çocuklar Gençlik Akademisi Derneği

Proje Koordinatörü: Görkem Demirdöğer Güller, Klinik Psikolog

Proje Asistanı: Demet Ünal

Proje Uzmanı: Banu Ülkü

Proje Saha Ekibi:

Selin Kitiş, Klinik Psikolog

Sezin Benli, Klinik Psikolog

Proje Akademik Danışmanları:

Dr. Elif Göcek, Öğr. Görevlisi

Dr. Yudum Söylemez, Öğr. Görevlisi

Aileyi Destekleyerek Çocuğu Güçlendiriyoruz Projesi, Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından AB desteği ile yürütölen Sivil Toplum Destek Programı Üçüncü Dönemi kapsamında fonlanmaktadır. Sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.

Türkiye Korunmaya Muhtaç Çocuklar Vakfı:

1979 yılında kurulan Türkiye Korunmaya Muhtaç Çocuklar Vakfı (Koruncuk Vakfı); geliştirdiği önleyici, koruyucu ve iyileştirici hizmet modelleriyle, temel ihtiyaçları ve eğitime erişimleri risk altındaki çocukları, kendilerini ifade edebilen, haklarının bilincinde bireyler olarak toplum içinde yer almaları konusunda güçlendiriyor. Koruncuk Vakfı, çocuğun yüksek yararını esas alan çalışmaları ile ihtiyaç sahibi çocuklara ortaokuldan üniversiteye kadar Koruncukköy'lerde barınma ve bakım hizmeti veriyor. Sanat, kültürel ve sportif faaliyetler yoluyla kültürel yoksunluk içinde bulunan çocukların sosyo-kültürel gelişimlerine katkıda bulunuyor. Vakıf çatısı altında büyüyen 18 yaşını doldurmuş gençlere ise değişen kapsam ve seviyelerde sosyal, psikolojik ve ekonomik destekler sunuyor. Psikososyal gelişimlerine sağladığı olumlu etkiler nedeniyle, çocukları aileleri ile birlikte güçlendirmeyi ilke edinen Vakıf, bu amaçla aile odaklı çalışmalar yürütüyor. Vakıf ayrıca, sosyal hizmet model ve çalışmaların ulusal düzeyde yaygınlaştırılmasına, bu yolla çocuk hakları konusunda toplum farkındalığının artırılmasına yönelik çalışmalar yapıyor. Yirmiden fazla STK'yı bir araya getirerek kurduğu Çocuk ve Haklarını Koruma Platformu ile çocuk haklarının korunması ve bu haklara erişimdeki risklerin azaltılması için çalışıyor.

İstanbul Koruyucu Aile Derneği:

2012 yılında kurulan İstanbul Koruyucu Aile Derneği, koruyucu aileliğin daha geniş kesimlere anlatılması, nitelikli koruyucu aile sayısının arttırılması, koruyucu ailelere destek verilmesi amaçlarıyla faaliyetler yürütüyor. Dernek, sistemin tüm tarafları ile birlikte çalışmalar yaparak koruyucu ailelere yönelik danışmanlık, psikolojik destek, farkındalık ve bilgilendirme odaklı projeler üretiyor.

Bizim Çocuklar Gençlik Akademisi Derneği

2007 yılında kurulan Bizim Çocuklar Gençlik Akademisi Derneği, bir dönem devlet koruması altına girmiş ya da devlet korumasında yetişmiş çocuk ve gençlere eğitim ve sosyal yardım desteği sağlıyor. Alandaki dernek, vakıf ve platformlar ile işbirliği yaparak, çocuk ve gençlerden oluşan hedef kitlesinin sosyal hayata tutunmalarında onları doğru yönlendirmeler yapmak, rehberlik etmek ve desteklemek için faaliyetler yürütüyor.

Aileye Dönüş Sistemi Nedir?

Çocuğun esenliğini ya da güvenliğini tehdit eden nedenler söz konusu olmaksızın yalnızca ekonomik ya da sosyal yoksunluk nedeniyle koruma altına alınan çocukların gerekli ekonomik ve sosyal destekler sağlanarak aile yanında gelişimini tamamlaması için uygulanan sosyal hizmet modelidir.

Her çocuk kendi öz ailesi yanında yaşama hakkına sahiptir. Bu hak, ülkemizin de taraf olduğu, başta 1989 tarihli Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde olmak üzere, diğer ilgili tüm uluslararası bildirme ve belgelerde de geçmektedir. Diğer taraftan Sözleşme uyarınca çocuğun aile yanında sağlıklı gelişimi ve güvenliği için gerekli tedbirleri almak ve kaynakları sağlamak da yine devletlerin ve toplumun sorumluluğundadır.

Çocuk ve aile arasındaki ilişkiler çocuğun psikososyal gelişiminde ve kişilik kazanmasında önemli rol oynar. Çocuğun sağlıklı bir aile ortamında yetişmesi; güvenli bağlanma, gelecekte sağlıklı sosyal ilişkiler kurabilme ve toplumsal yapıların içerisinde var olabilme hususlarında büyük önem taşır.

Devlet, aile içinde çocuğun gelişimini olumsuz etkileyecek unsurların olmaması şartı ile danışmanlık tedbiri, eğitim tedbiri, sağlık tedbiri alır; sosyal ve ekonomik destek verir.

Koruncuk Vakfı, 2017 yılında Bolluca Çocukköyü'nde kalmakta iken aile yanına dönmeye karar verilen çocukların, takibini daha sistematik yürütmek ve aileye dönüş aşaması hızlı olan vakalarda, uyum sürecini desteklemek amacıyla kendi pilot uygulamasını başlatmıştır. Bu çalışma kapsamında bir yandan ailelerin tümüne hem psikolojik hem de sosyal destek sunulurken, diğer yandan yeniden birleşme sürecinde yaşanan sorunlar daha yakından görülmüştür. 2019 yılında, Avrupa Birliği Başkanlığı Sivil Toplum Diyalogu Beşinci Dönemi kapsamında desteklenen "Aileye Dönüş için Psikososyal Destek Modelleme Projesi" ile Avrupa Birliği ülkelerindeki çocuk koruma politikaları ve sosyal hizmet çalışmaları, bir dizi yerinde ziyaret ile incelenmiştir. Bu süreçte edinilen bilgi ve deneyimle Koruncuk Vakfı kendi uygulamalarını sistematik bir modele dönüştürmüştür. Aileyi Destekleyerek Çocuğu Güçlendiriyoruz Projesi bu sürece bir halka daha ekleyerek koruma altındaki çocukların biyolojik aileleri ile daha

sağlıklı bir ilişki içinde olabilmeleri için sistemin ihtiyaçlarına dikkat çekmek ve önerilen psikososyal destek modelini yaygınlaştırmak için hayata geçirilmiştir.

Proje Amacı:

Ana hedefi devlet korumasındaki çocukların biyolojik ailelerinin yanına döndürülme süreçlerinin iyileştirilmesi ihtiyacına dikkat çekmek ve önleme odaklı çocuk koruma politikalarına katkı koymak olan Aileye Dönüşü Destekleyerek Çocuğu Güçlendiriyoruz Projesinin alt hedefleri 3 maddede özetlenebilir:

- Aileye dönüş uygulamalarının çocuğun yararını merkeze koyan bir yaklaşımla uygulanması için ortak bakış açısı ve söylem oluşturmak,
- Özellikle yerelde çalışan STK'ların iletişim kaynaklarını daha etkin kullanma kapasitelerini arttırmak,
- Sahada çocuklar ve bakım verenleri ile çalışan uzmanlara bir çalışma modeli sunmak.

Proje Faaliyetleri:

Projenin 4 temel faaliyet alanı bulunmaktadır:

Proje; koruma altındaki çocukların yeniden aileleri ile birleşme sürecindeki ihtiyaçlara dair bu alanda çalışan sivil toplum, uzmanlar ve kamu çalışanları arasından ortak bir söylem yaratma, konuya ilişkin önerileri daha geniş kitleye yayma esasına dayanmakta olup, bu amaçla, proje süresince STK'larla birebir görüşmeler, odak grup çalışması, kampanya yürütme kapasitesi geliştirme eğitimleri ile şekillenmiş bir iletişim kampanyası yürütülmüş; ayrıca önerilen iyi uygulama örneği psikososyal destek uzmanlarına yönelik bir eğitim paketi olarak sunulmuştur.

ALAN TARAMASI: STK GÖRÜŞMELERİ

Projenin ilk döneminde koruma altındaki çocuklarla çalışan veya çocuk odaklı hizmet üreten 17 sivil toplum kuruluşu ile birebir görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerde sivil toplum örgütlerinin “Aileye Dönüş” politikalarından haberdar olup olmadıkları, kendi hedef kitleleri ile çalışırken aileye dönüş kavramının ne kadar gündeme geldiği, bu odakta yaptıkları çalışmalar hakkında bilgi alınmıştır. Ayrıca kurumların iletişim kampanyası oluşturma ve yürütme potansiyelleri ve kullandıkları kanallar konusunda sorular yöneltilmiştir. Doğrudan koruma altındaki çocuklarla çalışan dernekler dışındaki sivil toplum kuruluşlarının aileye dönüş kavramına aşina olmadıkları, devlet koruması altındaki çocukların tekrar biyolojik aileleri ile yaşamaya dönebilmeleri için hangi şartların arandığı ya da uygulamaların ne olduğu konusunda bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür. Koruma altındaki çocuklarla çalışan STK’larda ise çocuğun yararı ön plana alınmakla birlikte sürecin nasıl işlenmesi gerektiği ile ilgili farklı görüşler olduğu dikkat çekmiştir. Bu görüşmelerde sivil toplum kuruluşları, hem aileye dönüş sisteminin bilinirliğinin artırılması hem de sistemin iyileştirilmesine dair önerilerin ortaklaştırılması için projenin ilerleyen faaliyetlerinde iş birliğine davet edilmiştir.

ODAK GRUP TOPLANTISI

Aileye Dönüş sürecinin paydaşlarını bir araya getirmek, sistemdeki ihtiyaçları ve çözüm önerilerini tartışmak için 26-27 Ekim 2021 tarihinde İstanbul’da Odak Grup Toplantısı düzenlenmiştir. Kurum bakımında yetişen gençlerin, koruyucu ailelerin, meslek uzmanlarının (sosyal hizmet uzmanı ve psikologların), yetkili kamu personelinin temsil ettiği 13 kurumun katılımı ile gerçekleşen toplantıda çözüm için şu ilkelerin gerekliliği vurgulanmıştır:

Aileye dönüş kararı vermeden önce sorgulanması gereken en kritik unsur “döneceği ortamda çocuk için fiziksel ve cinsel istismar riski” olup olmadığıdır. İstismar riskleri elenmeden biyolojik aileye dönüşler olmamalı şartının altı çizilmelidir.

Ailenin kendi ekonomik kaynakları ile ilgili kaygıları olabilir fakat ailenin ekonomik olarak desteklenmesinin tek başına yetersiz kalabileceği unutulmamalıdır. Uzun süreli ve sürdürülebilir bir iyilik hali/güvenlik için, biyolojik ailenin psikolojik ve sosyal olarak da desteklenmesi ve mevzuattaki ilgili hükümlere uyma gerekliliği önceliklendirilmelidir.

Koruyucu ailelerin sistemin bir paydaşı olduğu geçiş sürecinde onların da psikolojik şartlarının iyileştirilmesi ve karar alma süreçlerinin aktif katılımcısı olmaları önemlidir.

Çocuk biyolojik ailenin yanına dönmeye hazırlanırken çocuğun yaşamındaki mevcut kişiler (bakım verenler, çocuğun hayatındaki önemli kişiler-figürler) sistemin dışında bırakılmamalıdır. Çocuğun yaşamışlıklarla bağı uzmanların kontrolünde desteklenmelidir.

Odak Grup Toplantısı 26-27 Ekim 2021

İLETİŞİM KAMPANYASI #GüçlüAileMutluÇocuk

İletişim kampanyamız, işbirliği davetimizi kabul eden 13 sivil toplum kuruluşunun katılımı ile oluşturuldu. Kampanya oluşturma süreci aynı zamanda katılımcı STKların savunuculuk ve iletişim kapasitelerini arttırmak için bir fırsat olarak kullanıldı. Düzenlenen eğitimlerde alınan teorik bilgi ile eşzamanlı olarak iletişim kampanyamızın içeriği ve yöntemi üretildi.

Savunuculuk, Strateji ve Eylem Planı
Geliştirme Eğitimi: 11-12 Kasım 2021

İletişim Eğitimi: 27-28 Kasım 2021

Kampanya süresinde şu mesajlara odaklanıldı:

- Aile takip sisteminin standartlaştırılmış bir takvim sistemiyle gerçekleştirilmesi,
- Tüm sistemin kişisel inisiyatiflerden bağımsız, ihtiyaçlar ve çocuğun yüksek menfaati odağında, uygulamalarda standartlaşmış bir yaklaşımla olması gerektiği,
- Sistemin sorunlarını çözerken, gerekli bütçenin ayrılması, bütçenin verimli kullanımı, doğru personelin seçimi ve yetkilendirilmesi,
- Meslek elemanlarının güçlendirilerek sistemin de güçlendirilmesine katkı sağlanması,
- Dijital ortama taşınmış, şeffaf bir takip sisteminin oluşması,
- Koruma altındaki çocuklara tanınan sağlık, eğitim, memuriyet haklarının, aileye dönüş sistemi içinde kademeli ve yapılandırılmış bir metotla, çocukların hak kaybına uğramasına neden olmadan muhafaza edilmesi.

Açık Radyo'da Hülya Denizalp'in "Toplumsal dönüşüm için Sosyal Girişimcilik" programına konuk olduk.

WomanTV'de "Kadının Gündemi" programında projemizi ve sistem için önerilerimizi anlattık.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Dr. Musa Şahin'e Aileye Dönüş sisteminin iyileştirilmesi için sahada gördüğümüz ihtiyaçları ve Sivil Toplum olarak katkı koyabileceğimiz önerileri ilettik.

Kampanyamızı 2.175 gazeteciye, 384.000 okumaya ulaştırdık.
116 haber sitesinde yer aldık. 47 sitede ana sayfaya çıktık.

AİLEYE DÖNÜŞ İÇİN PSİKOSOSYAL DESTEK –UZMAN EĞİTİMLERİ

Koruncuk Vakfı saha ekibinin 2017 yılından itibaren kurum bakımından aile yanına dönen çocuklar ve aileleri için sahada uyguladıkları psikososyal destek çalışması bu proje ile sistemli bir yapıya oturtulmuştur. 2019-2020 yıllarında yürütölen “Aileye Dönüőte Psikososyal Destek Modelleme Projesi”nde önerilen destek sistemi modeline ek olarak, bu kez sahada çocuklar ve ailelerle çalışan meslek uzmanları için psikolojik danışmanlık bilgi ve becerilerini geliştirecek bir eğitim paketi hazırlanmıştır.

Uzman eğitimlerine farklı meslek gruplarından 40 uzman katılmıştır.

Uzman Eğitimi 1 (4-5 Kasım 2021)

Uzman Eğitimi 2 (2-3 Aralık 2021)

Eğitime katılan uzmanlar için takip eden aylarda süpervizyon grupları açılmıştır. Bu gruplarda uzmanların ailelerle çalışırken uygulamalarda karşılaştıkları zorluklar ve çözüm önerileri tartışılmıştır.

KAPANIŞ TOPLANTISI

Projemizin kapanış toplantısı 16 Mayıs 2022’de Avrupa Birliği Başkanlığı Mali İşbirliği ve Proje Uygulama Genel Müdürü Bülent Özcan’ın ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin katılımı ile gerçekleşmiştir.

Kapanış Toplantısı – 16 Mayıs 2022

**İletişim kampanyasının oluşturulmasında ve sürdürülmesinde
sağladıkları işbirliği ve katkılar için;**

*Bebek Ruh Sağlığı Derneği'ne
Benim Yuvam Derneği'ne
Bizim Çocuklar Gençlik Akademisi Derneği'ne
Çift Aile Terapileri Derneği'ne
Denizli Koruyucu Aile Derneği'ne
Hayat Sende Derneği'ne
İstanbul Koruyucu Aile Derneği'ne
İzmir Koruyucu Aile Derneği'ne
Kalben Derneği'ne
Kırmızı Çocuklar Derneği'ne
Koruyucu Aile ve Evlat Edinme Derneği'ne
Malatya Yurtlardan Ayrılanlar Derneği'ne
Maraş Koruyucu Aile Derneği'ne
Maya Vakfı'na
Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'ne*

Teşekkür Ederiz....

Aileyi Destekleyerek ocuğu Gclendiriyoruz Projesi, Avrupa Birliği Başkanlığı tarafından AB desteği ile yrtlen Sivil Toplum Destek Programı nc Dönemi kapsamında fonlanmaktadır. Sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.